

един писан ред (допълнителен, тъй като няма разлиновка за него). Началото е откъснато, но се вижда ъ и главата на буква ρ пред него. Той предполага, че текстът е гласял (ндн въ мн)ρъ, както в Асеманиевото евангелие.

II. ХИЛЕНДАРСКИ ЛИСТОВЕ

АРХЕОГРАФСКИ И БИБЛИОГРАФСКИ СВЕДЕНИЯ ЗА РЪКОПИСА

Откъс от Поучения на Кирил Йерусалимски (315—386 г.). 4°, 2 листа на пергамент. Първата половина на XI в. Съдържа края на § 10, § 11, 12 и 13 на поучението *Κατήχησις Γ' φωτιζομένων, ἐν Ἱεροσολύμοις σχεδιασθεῖσα, περὶ βλπτίσματος* и *Κατήχησις δ' φωτιζομένων ἐν Ἱεροσολύμοις σχεδιασθεῖσα, περὶ τῶν δέκα δογμάτων* (началото): J.-P. Migne. *Patrologiae cursus completus; series graeca*, XXXIII, 1859, с. 440, 454.

Същият превод в руски препис от края на XII или началото на XIII в. се намира в рък. № 114 според описа на: А. Горский и К. Невоструев. Описание славянских рукописей Московской синодальной библиотеки. Отдел второй. Писания святых отцев. 2. Писания догматические и духовно-нравственные. М., 1859, с. 44—62. От този ръкопис И. И. Срезневски и С. М. Кулбакин допълват липсващите думи в текста на ХЛ (заградени тук в скоби).

Хилендарските листове се пазят в Одеската държавна библиотека „Максим Горки“ (ОГНБ, Р 1 /533): М. М. Копыленко и М. В. Рапорт. Славянские рукописи Одесской научной библиотеки им. А. М. Горького. — Труды отдела древнерусской литературы, т. XVI, М.—Л., 1960, с. 544; Е. Г. Королькова и Ж. Н. Кравченко. Славянские рукописи нерусского происхождения Одесской государственной научной библиотеки им. А. М. Горького. — Известия на Народната библиотека и библиотеката на Софийския държавен университет, т. III (IX). С., 1963, с. 30. В „Предварительный список славяно-русских рукописей XI—XIV вв., хранящихся в СССР“ Хилендарските листове са включени под № 12, рък. от XII в. — под. № 34.

Издания: В. И. Григорович. О древнейших памятниках церковно-славянских. — ИОРЯС, т. I, 1852, с. 86—103; същото е препечатано и в кн. на В. И. Григорович. Статьи, касающиеся древнего славянского языка. Казань, 1852, с. 76—94 (под

заглавие „О древнейших памятниках церковно-славянской литературы“); същото и в Исследования и замечания о древних памятниках старославянской литературы, читанные в заседаниях II отделения Академии наук. СПб., 1856, с. 8—34; И. И. Срезневский. Древние славянские памятники юсового письма с описаниями и с замечаниями об особенностях их правописания и языка. СПб., 1868, с. 37—38 и 187—191; И. В. Ягич. Specimina linguae paleoslovenicae. Образцы языка церковнославянского по древнейшим памятникам глаголической и кирилловской письменности. СПб., 1882, с. 64—66; С. Кульбакин. Хиландарские листки, Отрывок кирилловской письменности XI века. — Памятники старославянского языка, I, 1. СПб., 1900 (с фотографическими репродукциями).

Литература: В. И. Григорович. Очерк путешествия по Европейской Турции. Казань, 1848, с. 35; Е. Ф. Карский. Образцы славянского кирилловского письма с X по XVIII в. Варшава, 1901, с. 7; П. А. Лавров. Палеографическое обозрение Кирилловского письма. — В кн.: Энциклопедия славянской филологии, в. 4, 1915, с. 10, 17, 28, 40; Альбом снимков с югославянских рукописей болгарского и сербского письма — В кн.: Энциклопедия славянской филологии. Приложение к в. 4. Пгр., 1916, 130 табл., № 3; С. И. Кульбакин. Лексика Хиландарских отрывков XI в. — ИОРЯС, т. VI, кн. 4, 1901, с. 132—133; В. П. Горелов. — Сборник статей, посвященных... Филипу Федоровичу Фортунатову по случаю тридцатилетия его ученой и преподавательской деятельности в Имп. Московском Университете. М., 1902 (РФВ, XLVIII—XLIX), с. 492 и сл.; W. Vondrák. Paleographisches und Sprachliches anlässlich der neuen Publication der Blätter von Chilandar. — Archiv für slavische Philologie, т. XXII, 1900, с. 542—553; A. Vaillant. La traduction vieux-slave des Catéchèses de Cyrille de Jérusalem. — Byzantinoslavica, Praha, 1932, IV, 2, с. 253—302; Г. Георгиевски. Хиландарските ливчиња. — Сб. Кирил Солунски, 2, с. 67—81 (Симпозиум 1100-годишнина од смртта на Кирил Солунски, книга 2, Скопје, 1970).

(Ты же по ма)

- IAa 1. аѣ исповѣснъ нѣ не
 2. оу тн врьмене естъ
 3. снхъ слышатн стн
 4. крѣщенне ісѣ крѣ

5. СТВЪ СА САМЪ· ДА А
6. ЦЕ СЪЗ БЖНН КРЪСТН
7. СА· КЪТО ОУЖЕ КРЪ
8. ЦЕННА НЕВРЪГЪ
9. БЛАГОЧЪСТОУЕТЪ·
10. КРЪСТН ЖЕ СА НЕ ДА
11. ГРЪХОВЪНОЕ ПРИИМЕ
12. ТЪ ОСТАВЛЕННЕ· БЕ
13. ЗГРЪШЪНЪ БО БЪАШЕ·
14. НЪ БЕЗГРЪШЕНЪ СЪ
15. КРЪ (СТН СА ДА Б) ЛАГО
16. Д (ТЬ БЖНЮ Н) ДОСТО
17. Н (НЪСТВО ПОДАСТЬ)
18. КРЪ (ШТАКЪМЪНМЪ)
19. ЯКО (ЖЕ НМЪЖЕ) ДЪ
20. ТН (ПРИЧАСТ) НИША СА
21. КР (ЪВН Н ПЛЪ) ТН· Н ТЪ
22. ПРИЧА (СТН СА) ТЪХЪ
23. ЖДЕ· ДА ПЛЪТЪНОУ
24. МОУ ЕГО ПРИШЕСТНЮ
25. ОБЕЩЪНИЦН БЪВЪШЕ

- ІАБ
1. Н БЖЕ (СТЪНЪН ЕГО)
 2. БЛАГОДА (ТН ПРИЧА)
 3. СТЪНИЦН БЖДЕМЪ
 4. ДА Н ТЪМЪ ПАКЪ
 5. МЪ ПРИЧАСТНЕ ПРИ
 6. НМЕМЪ СПСЕНЪНМЪ

7. СТОЕ· ЗМНИ БѢА
8. ШЕ ВЪ ВОДАХЪ ПО Н
9. ОВОУ ПРИЕМЛАНЪ ТО
10. РДАНА ВЪ ОУСТВХЪ
11. СВОИХЪ· ПОНЕЖЕ ОУ
12. БО ПОДОВАШЕ· Н ГЛА
13. ВЪ ЗМЬЕВЪ СЪКРОУ
14. ШНТН· СЪЛЪЗЪ ВЪ ВО
15. ДЪ СЪВАЗА КРЕПЪКА
16. АГО ДА ВЛАСТЬ ПРИ
17. НМЕМЪ НАСТЪПАТИ
18. ВРЪХОУ ЗМНИ Н СКО
19. РПНИ· НЕ ХОУДЪ БѢ
20. АШЕ ЗВЕРЬ НЪ СТРА
21. ШЪНЪ· ВЪСЬ БО КОРАБЪ
22. МОРЪСКЪН· КОЖА ЕДИ
23. НОД ХОВОТА ЕГО ПОДЪ
24. ДТИ НЕ МОЖАШЕ
25. ПРЪДЪ НИМЪ ТЕЧАШЕ

- ІВа
1. (ПОГЫБѢЛЬ П) ОГОУБЛѢ
 2. (ЮШТИ СЪРЪ) ТАИЩАД
 3. ПРЪДЪТЕЧЕ ЖИЗНЬ·
 4. ДА КЪ ТОМОУ СЪМРЪ
 5. ТЪ ОБРЪТНТЪ СЯ· ДА
 6. СПСЕННИ ВЪСН РЕЧЕ
 7. МЪ· КЪДЕ ТИ СЪМРЪ
 8. ТИ ПОБѢДА· КЪДЕ ТИ
 9. АДЕ СТРЕКАЛО· РАЗА

10. рѣтѣ же са сѣмръ
11. тѣное стрѣкало крѣ
12. щенемь· вѣлази
13. ши бо вѣ водѣ еще но
14. са грѣхы· нѣ благо
15. датное призыва
16. нне знаменавѣ
17. дшж· не дастъ кѣ
18. тому страшнѣнѣ
19. мѣ пожрѣтоу быти
20. знемь· мрѣтѣ
21. грѣхы сѣлѣзѣ· нѣла
22. зши оживленѣ
23. прав'доу· аще бо сѣ
24. образенѣ быстѣ по
25. добню сѣмрѣти са

- ІВ6
1. мого спаса· и вѣскрѣ-
 2. сенна сѣподобши
 3. са· или како же ісѣ вѣ
 4. сего мнра грѣхы вѣ
 5. спрнмѣ оумрѣтѣ.
 6. да оумрѣтвенѣ грѣ
 7. ха вѣскрѣснетѣ пра
 8. вѣдоу· тако и ты
 9. вѣзлѣзѣ вѣ водѣ· и обра
 10. зѣмѣ етеромѣ вѣ во

11. ДѢ ПОГРЕБЕНЪ. ІАКО
12. ЖЕ И ОНЪ ВЪ КАМЕНЕ
13. ВЪСТАШИ ПАКЪИ ВЪ
14. ОБ'НОВЛЕННИ ЖИЗНИ
15. ХОД (А ДА ІЕГДА) БЛАГО
16. ДѢТ (И СЪПОДОВИШИ
17. СА) Т (ЪГДА ТИ ВЛА) СТЬ
18. [ДАСТЬ ПРОТИ] ВЖ СЖ
19. П (ОСТАТЪНЫИ) МЪ СИ
20. ЛАМЪ (БРАТИ СА)
21. ІАКОЖ (Е БО КРЬ) ЦЕ
22. НИИ (М ДИ) НИ НСКВ
23. ШАЕМЪ БЫСТЬ. НЕ
24. ІАКО И ПРѢЖДЕ СЕГО
25. ОДОЛѢТИ НЕ МОЖАШЕ

- IIАа
1. ✧ ОУЧЕННЕ Д. ПРОСВѢЩА ✧
 2. ✧ ЕМЪНИМЪ ВЪ НАМЪ ПРѢДАНО ✧
 3. ✧ О Д І ЗАПОВѢДИ. И ЧЪТЕННЕ ✧
 4. ✧ ОТЪ КЪ КОЛАСАНСКАГО ПО ✧
 5. ✧ СЪЛАННА. БЛЮДЕТЕ ЕДА КЪ ✧
 6. ✧ ТО ВЪИ ЕСТЬ КРАДОВОДАН ✧
 7. ✧ ПРѢМЖДРОСТНИЖ И ТЪЩЕЖ ✧
 8. ✧ ЛЕСТНИЖ. ПО ПРѢДАНИЮ ✧
 9. ✧ ЧЛЧЮ. ПО СТУХНЕМЪ МНРЪ
 10. ✧ НЪНИМЪ. И ПРОЧЕЕ ✧
 11. ПОДОВЕНТЪ СА ДОБРЪИ

12. ДѢТЪЛН ЗЪЛОБА.
13. Н ПЛѢВЕЛЪ НЖДН
14. ТЕ СѦ ПШЕННИЦА
15. МЪННМЪ ВЪИТН'
16. ОБРАЗЪМЪ ОУБО КЪ
17. ПШЕННИЦН ОУПОДО
18. БЛѢДА СѦ' ОТЪ ВЪКОУ
19. ШЕННИА ЖЕ РАСМОТЪ
20. ЛНВЪН'МН НЪЗЪОБЛН
21. ЧАЕМЪ' Н ДНІАВОЛЪ
22. ЖЕ ПРЪОБРАЗОУЕТЪ СѦ
23. ВЪ АНГЕЛА СВѢТЪЛА.

- ІАБ
1. Н (Е ДА ВЪЗВРАТИТЬ СѦ)
 2. НД (ЕЖЕ Н БѢ. НЪ ДА ПРЪВ)
 3. ЛЪСТ (НТЬ ЧЛВКЪИ ІАКО)
 4. ЖЕ БО Н (АКОВАЛЬНО ЖЕ)
 5. СТОКО СРЪ (ДЦЕ СЪТА)
 6. ЖАВЪ НЕПОКААН (ЪНО)
 7. КЪ ТОМОУ НМАТ (Ъ Н)
 8. ЗВОЛЕННЕ' НЪ ДА Р (А)
 9. ВЪНО АНГЕЛОМЪ ЖН
 10. ВЖЩАД ПОМРАЧЕННИА
 11. ТЪМОИЖ. Н НЕВѢРЪ
 12. СТВА ГОУБИТЕЛЪНЪ
 13. МЪ ОБЛОЖИТЬ ОУСТРО
 14. ЕНННМЪ. МЪНОЪН

15. ВЛЪЦН ОБЪХОДАТЬ ВЪ
16. ОДЕЖДАХЪ ОВЪЧАХЪ.
17. ОВЪЧА ОУБО ОДЕЖДА
18. НМЖЩЕ НЪ НЕ Н ЗЖ
19. БЫ Н НОГЪТНЪ НЪ КРО
20. ТЪКОЖЪ ОБЛОЖЕНН
21. КОЖЕЖЪ Н ОБРАЗЪМЪ
22. БЕЗЪЛОБНВЪІА ПРЪ
23. ЛЪЩАЖЩЕ ТЪЛА
24. ШТННМЪ НЕЧЕСТЪІА
25. ОТЪ ЗЖЕЪ ОБЛНВАЖТЬ

- II Ba
1. (ІАДЪМЪ. ТЪМЪЖЕ Т) РЪ
 2. (БЪ НАМЪ КЕСТЪ БЖ) НІА
 3. (БЛАГДЪТЬ Н О) УМЪ
 4. (ТРЪЗВЪ Н ВН) ДАЩН
 5. (ОЧН ДА НЕ) Н ЗНЗАНЪІА
 6. (ІАК) О П'ШЕННЦЖ ІАДЪ
 7. (ШЕ) НЕВЪДЪСТВОМЪ
 8. ВРЪДЪНН БЖДЕМЪ.
 9. НН ВЛЪКА ОВЪЦЖ МЪ
 10. НЪВЪШЕ ОУІАДЕНН
 11. БЖДЕМЪ НН АНГЕЛА
 12. БЛАГОТВОРНВА ДЪІА
 13. ВОЛА НЕПЪЩЕВАВЪШЕ
 14. ПОЖРЪТН БЖДЕМЪ.
 15. ОБЪХОДНТЪ БО ІАКО ЛЪ

16. ВЪ РЕВЫ· НЦА КОГО ПО
17. ЖЬРЕТЬ ПО КЪННГА
18. МЪ· СЕГО РАДН ЦРЪКЪИ
19. НАКАЗАЕТЪ· СЕГО РА
20. ДН НЫНЪШЫНВА ОУ
21. ЧНТЕЛЪСТВА· СЕГО РА
22. ДН ПОЧНТАННІА· БО
23. ЧЪСТНІА ЖЕ ОБРАЗЪ
24. ОТЪ ДЪВОЕГО СЕГО СЪ
25. СТОИТЪ СА· ОУЧЕННН

- ПВБ
1. ДОБРОЧЕСТЪНЪИ Н ДЪ
 2. АННН БЛАГЪИ· ДА НН
 3. ОУЧЕННІА ПРАВЪА ВЪ
 4. РЪИ· БЕЗ ДЪЛЪ БЛАГЪ
 5. ПРНДЪНА БОУ· НН ДЪ
 6. ЛА ТВОРНМАІА БЕЗ БЛА
 7. ГОЧЕСТЪНЪНХЪ ОУЧЕ
 8. ННН ПРНДЪНА СЖТЪ
 9. ОТЪ БА· КАА БО ПОЛЪЗЪЕ
 10. ЕЖЕ ВЪДЪТН· О БЪЕ ПРА
 11. ВАІА ОУЧЕННІА ДОБРЪ.
 12. А БЛЖДЪ ДЪАТН СРАМЪ
 13. НЪ КОТЕРЪИ ЖЕ ПАКЪИ
 14. ОУСПЕХЪ ЦЪЛОМЖ
 15. ДРОВАТН ДОБРЪ ХОУ
 16. ЛОВАТН ЖЕ НЕЧЕСТЪ

17. нѣ· велнко оубо є
18. стъ прѣтѣжаннє
19. правобѣрѣнѣхъ.
20. оученнє навъченнє,
21. да трѣбѣ єсть трѣзва
22. дша· нмѣже мѣно
23. ѣи сѣтъ крѣдоуо
24. дашені философи
25. еиѣ н тѣмєиѣ лєстнєѣ.

IAa

1. Σὺ δὲ μετ' ὀλίγον ὁμολογήσεις· ἀλλὰ οὐπω σοι περὶ τούτων ἀκούειν καιρός.
- (§ 11) Ἦγάσασθε τὸ βάπτισμα ὁ
5. Ἰησοῦς βαπτισθεὶς αὐτός.
Εἰ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐβαπτίσθη,
τίς ἐστι βάπτισματος κατιφρονῶν εὐσεβής; Ἐβαπτίσθη δὲ, οὐχ ἵνα ἁμαρτιῶν
10. λάβῃ συγχώρησιν (ἀν-
αμάρτητος γὰρ ἦν)· ἀλλὰ ἀνιμάρτητος ὄν ἐβαπτίσθη, ἵνα χάριν θείαν καὶ ἀξίαν παράσχῃ
15. τοῖς βαπτιζομένοις. Ὡςπερ γὰρ, ἐπειδὴ τὰ παιδία κεκοινωνήκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα
20. τῆς ἐνσάρκου παρουσίας αὐτοῦ κοινωνοὶ γενόμενοι,

IAβ

1. καὶ τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος κοινωνοὶ γενόμεθα· οὕτως

5. ἐβαπτίσθη Ἰησοῦς, ἵνα
 καὶ διὰ τούτου πάλιν
 ἡμεῖς τῇ κοινωνίᾳ,
 λάβωμεν μετὰ τῆς σωτηρί-
 ας τὴν ἀξίαν. Ὁ δράκων ἦν
 ἐν τοῖς ὕδασι, κατὰ τὸν
 10. Ἰώβ, ὁ δεχόμενος τὸν
 Ἰορδάνην ἐν τῷ στόματι
 αὐτοῦ. Ἐπεὶ οὖν ἔδει
 συντρίψαι τὰς κεφαλὰς
 τοῦ δράκοντος, καταβὰς
 15. ἐν τοῖς ὕδασι ἔδησε
 τὸν ἰσχυρόν, ἵνα ἐξ-
 ουσίαν λάβωμεν πατεῖν
 ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων
 οὐ μικρὸν ἦν τὸ
 20. θηρίον, ἀλλὰ φοβερόν.
 πᾶσα ναῦς ἀλιευτικὴ
 βύρσαν μίαν οὐράς
 αὐτοῦ ἐνεγκεῖν οὐκ
 ἠδύνατο· ἔμπροσθεν
 25. αὐτοῦ ἔτρεχεν

I Βα

1. ἡ ἀπώλεια, λυμαινο-
 μένη τοὺς ἀπαντῶντας.
 προσέδραμεν ἡ ζωὴ,
 ἵνα λοιπὸν ὁ θάνατος
 5. φριμωθῇ ἵνα οἱ σωθέντες
 ἀπαντες εἴπωμεν· ποῦ
 σου, θάνατε, τὸ κέντρον;
 ποῦ σου ἄδη τὸ νίκος;
 διὰ τοῦ βαπτίσματος
 10. λύεται τοῦ θανάτου τὸ
 κέντρον. (§ 12). Κατέρχη-
 μὲν γὰρ εἰς τὸ ὕδωρ
 φορῶν τὰς ἁμαρτίας,
 ἀλλ' ἡ τῆς χάριτος
 15. ἐπίκλησις σφραγίσασα
 τὴν ψυχὴν οὐ συγχωρεῖ
 λοιπὸν ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ
 καταποθῆναι δράκοντος.
 Νεκρὸς ἐν ἁμαρτίαις

20. καταβάς, ἀναβαίνεις
ζωοποιηθεὶς ἐν δικαιο-
σύνη. Εἰ γὰρ σύμφυτος
ἔγενου τῷ ὁμοιώματι
τοῦ θανάτου τοῦ

IBβ

1. Σωτήρος, καὶ τῆς ἀνα-
στάσεως καταξιωθήσῃ.
Ὡσπερ γὰρ Ἰησοῦς τὰς
οἰκουμενικὰς ἁμαρτίας
5. ἀναλαβὼν, ἀπέθανεν, ἵνα
θανατώσας τὴν ἁμαρτίαν
ἀναστήσῃ σε ἐν δικαιο-
σύνη· οὕτω καὶ σὺ κατα-
βάς εἰς τὸ ὕδωρ καὶ
10. τρόπον τινὰ ἐν τοῖς ὕδασι
ταφεὶς, ὡσπερ ἐκεῖνος ἐν
τῇ πέτρᾳ, ἐγείρη πάλιν
ἐν καινότητι ζωῆς περι-
πατῶν. (§ 13) Εἶθ' ὅταν τῆς
15. χάριτος καταξιωθῆς, τότε
σοι πρὸς τὰς ἀντικειμένας
δυνάμεις παλαίειν δίδωσι
τὴν ἐξουσίαν. Ὡσπερ γὰρ
μετὰ τὸ βάπτισμα τεσσαρά-
20. κοντα ἡμέρας ἐπειράζετο·
οὐχ ὅτι καὶ πρὸ τούτου
νικᾷν οὐκ ἠδύνατο...

II Αα

1. Κατήχησις δ' φωτιζομένων
ἐν Ἱεροσολύμοις σχεδισθεῖσα,
περὶ τῶν δέκα δογμάτων. καὶ
ἀνάγνωσις ἐκ τῆς πρὸς
5. κολοσσαεῖς. Βλέπετε μὴ
τίς ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγ-
ωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας
καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ
τὴν παράδοσιν τῶν
10. ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοι-

χεῑα τοῦ κόσμου καὶ τὰ
ἐξῆς.

- (§ 1) Μιμεῖται τὴν ἀρετὴν ἢ
κακία, καὶ τὸ ζιζάνιον
15. βιάζεται σῖτος νομισθῆναι,
σχήματι μὲν πρὸς τὸν σῖτον
ἐξομοιούμενον, ἐκ δὲ τῆς
γεύσεως ἐπὶ πῶν δια-
κριτικῶν ἐξελεγχόμενον.
20. καὶ ὁ διάβολος μετα-
σχηματίζεται εἰς ἄγγελον
φωτός,

II Aβ

1. οὐχ ἵνα ἐπανέλθῃ ὄπῳ
καὶ ἦν ὡσπερ γὰρ ἄκμων,
ἀνήλατον τὴν καρδίαν κτη-
σάμενος, ἀμετάνοητον λοιπὸν
5. ἔχει τὴν προνοίαν, ἀλλ' ἵνα
τοὺς ἰσάγγελον βίον πολιτενο-
μένους ἀβλεψίας σκότει καὶ
ἀπιστίας λοιμώδει περιβάλλῃ
κατάστασει. πολλοὶ λίκοι
10. περιάγουσιν ἐν ἐνδύμασι
προβάτων, προβάτων μὲν
ἐνδύματα κεκτημένοι,
οὐ μὴν καὶ ὄνυχας
καὶ ὀδόντας ἀλλὰ
15. τὴν ἡμέραν περικείμενοι
δορᾶν, καὶ τῷ σχήματι
τοὺς ἀκάκους ἀπατῶντες
τὸν φθοροποιὸν τῆς
ἀσεβείας ἐκ τῶν
20. ὀδόντων προσχέουσι

II Βα

1. ἰὸν χρεια τοίνυν θείας
ἡμῖν χάριτος καὶ νηφαλίου
διανοίας καὶ βλεπόντων
ὀφθαλμῶν, ἵνα μὴ ζιζάνιον
5. ὡς σῖτον φαγόντες, ἐξ
ἀγνοίας βλαβῶμεν.

- μήτε τὸν λύκον πρόβατον
ὑπολαμβάνοντες θηρευθῶμεν.
μήτε ἄγγελον ἀγαθο-
10. ποιὸν τὸν ὀλεθροποιὸν διάβολον
ἵποπτεύσαντες, κατα-
ποθῶμεν. περιέρχεται
γὰρ ὡς λέων ὑρνούμενος,
ζητῶν τίνα καταπίη
15. κατὰ τὴν Γραφήν· Διὰ
τοῦτο ἡ Ἐκκλησίαι νοῦθετεῖ,
διὰ τοῦτο τὰ πικρόντα
διδασκαλεῖα, διὰ τοῦτο
τὰ ἀναγνώσματα γίνονται.
20. (§ 2) Ὁ γὰρ τῆς Θεοσεβείας
τρόπος ἐκ δύο τούτων
συνέστηκε δογμάτων

II Bβ

1. εὐσεβῶν καὶ πράξεων
ἀγαθῶν. καὶ οὔτε τὰ δόγματα
χωρὶς ἔργων ἀγαθῶν εὐ-
πρόσδεκτα τῷ Θεῷ. οὔτε
5. τὰ μὴ μετ' εὐσεβῶν δογμάτων
ἔργα τελούμενα προσδέχεται
ὁ Θεός. Τί γὰρ ὄφελος
εἰδέναι μὲν τὰ περὶ Θεοῦ
δόγματα καλῶς καὶ
10. πορνεύειν αἰσχροῶς; τί
ὄ' αὖ πάλιν ὄφελος
σωφρονεῖν μὲν καλῶς
καὶ βλασφημεῖν ἄ-
σεβῶς; Μέγιστον τοίνυν
15. κτήμᾳ ἔστι τὸ τῶν
δογμάτων μάθημα καὶ
χρεία νηφαλίου ψυχῆς,
ἐπειδὴ πολλοὶ εἰσιν
οἱ συλαγωγοῦντες
20. διὰ τῆς φιλοσοφίας
καὶ κενῆς ἀπάτης.

Забележка. По технически причини знакът за меко Л на л. IA69, IB625, IIAa5 (вторият знак), IIAa18, IIA68, IIA612, IIA623 (двата знака), IIBa15, IIBa21, IIB69 се възпроизвежда с л.

БЕЛЕЖКИ ВЪРХУ ТЕКСТА

I Aa 13. вѣ — в се намира в откъснатото място. 14. вѣзгрѣшенъ — от ш се вижда само левият стълбец, а от є — горната половина. 16. досто- — буквите са избелели, от т е останала само дясната половина, а с е съвсем неясно. 17. Вижда се и част от н — левият вертикален стълбец. 18. крѣ- — от ъ се вижда само част. 19. дѣ- — д, едвам личи. 21. крѣвн — извитата част на р попада в дупката. 22. прича у К., но ч вече не се чете.

I Ab 2. благода/тн — вижда се и част от т. 3. вѣдемъ — начертанията на буквите са много избледнели, но в ръкописа все още се различават, вкл. и є. 4. пакы — буквите много са избледнели. 5. причастнѣ прн- — в ръкописа пр се вижда добре, но последното н почти не се чете и пергаментът е разкъсан. 7. бѣашѣ — ш едвам се различава. 9. їо- -ї е избледняло, но се чете, ѳ — неясно. 12. н гла- — над н има знак, какъвто е и над л в подобашѣ. 17. -н- мемъ — у К. не е отбелязан знакът над н. 25. тѣашѣ — знакът над второто л не е точка, а черта, част от която попада в гънка на пергаментата.

I Ba 1. В погочѣлѣ- трябва да се допълни само п, а не и ѳ, както е у К. 2. В края на откъснатата част се вижда част от ѣ и долната част на р. 4. да къ томоу — чете се по-добре само д, пергаментът е разкъсан и има гънка. 16. знаменавѣ — амѣ попада в гънка на пергаментата.

I Bb 13. вѣташн — пергаментът при първото л е пробит, а от второто л се вижда само стълбецът. 14. Долните части на в и л се режат от дупка. 16. В началото на реда е запазен десният стълбец на д, а в края се забелязват горните части на шн.

II Ab 5. срѣ/ — вижда се и долната част на следващото д. 6. непокаан/ — л и н попадат в гънка. 7. нматъ — м влиза в гънка на пергаментата, но ѣ попада в откъснато място. У К. ѣ е реконструирано въз основа на издържаното употребяване на ок.-тъ в ръкописа. 8. У К. (рл), но самият той отбелязва, че р се вижда добре. 18. нѣ — долната част на ѣ е отрязана от дупката. 20. обложенн — от първото ѳ се вижда само горната част, а останалото попада в дупка.

II Ba 6. ѳ и долната част на п влизат в гънка. 7. вѣ влиза в гънка; вижда се част от є в (шѣ). 8. Горната част на в попада

в откъснатото място. 18. Долните части на г и ѿ са отрязани от дупка. 20. Долната част на ш също е отрязана от дупка. II Вб 15. Първото д попада в гънка. 16. Горните части на в и л влизат в гънка на пергамента. 20. Според К. оученне трябва да се смята за грешка вместо оученни. По всяка вероятност тук има не само грешка по невнимание, а и известно преосмисляне на членението на текста, тъй като след *правовърнънхъ* (отнасящо се към оученни като необходима добавка за превеждането на *ta dôuata*) има разделителен знак точка. 22. Тв. п. от нже изпълнява функцията на съюз — нмъже. У К. неточно се отнася към формите на анафоричното местоимение н, поради което е предадено като нмъ же.

В целия текст са направени редица поправки по отношение на надредните знаци. Освен титилите в ръкописа се употребяват три вида знаци: хоризонтална чертица, наклонена вдясно чертица (обикновено между две букви) и наклонена чертица с извивка в началната горна част. Естествено в един наборен текст самите знаци не могат да бъдат възпроизведени точно по форма, но е съществено да се спази и отрази различието на трите типа знаци и разпределението им върху буквите, доколкото това е възможно да се установи от ръкописа. Тези промени и допълнения не се отбелязват специално в бележките към текста.

III. ЗОГРАФСКИ ЛИСТОВЕ

Археографски и библиографски сведения за ръкописа

Фрагмент от превод на *“Орѡи κατά πλάτος* на Василий Велики (Глави („въпроси“) № 34 и № 35). Два листа на пергамент. XI век. Гръцки текст у J.-P. Migne. *Patrologiae cursus completus; series graeca*, XXXI (3), с. 1000—1005.

Ръкописът е намерен в 1906 г. от П. А. Лавров в библиотеката на Зографския манастир, където се съхранява и понастоящем: P. Lavrov. *Les Feuilletts du Zograph*. — *Revue des Études slaves*, 6, Paris, 1926, с. 5—6.

Издания: P. Lavrov. *Les Feuilletts du Zograph*. — *Revue des Études slaves*, 6, 1926, с. 5—23 (текст на с. 11—13, снимки от Ia, Ib и IIa на с. 21—23); P. A. Lavrov — A. Vaillant. *Les Règles du Saint-Basile en vieux-slave: Les Feuilletts du Zograph*. —